

BEROEPSKWALIFICATIEDOSSIER

Bestuurder van bosexploitiemachines

////////////////////////////////////
BK-0560-1

1. Globaal

1.1 TITEL

Bestuurder van bosexploitiemachines

1.2 DEFINITIE

De bestuurder van bosexploitiemachines voert gemechaniseerd werk uit met bosexploitiemachines, rekening houdend met de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften en de milieunormen teneinde de bosexploitatiedoelstellingen (kwaliteit, kwantiteit ...) van de opdrachtgever te realiseren.

1.3 AFBAKENING

Enkel bewegingen op het terrein, niet op de openbare weg.

1.4 DEELKWALIFICATIES

Deze beroepskwalificatie 'Bestuurder van bosexploitiemachines' omvat de deelkwalificatie 'Bestuurder van een harvester' (BK-0560-1-DBK-01) die bestaat uit de volgende competenties: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Deze beroepskwalificatie 'Bestuurder van bosexploitiemachines' omvat de deelkwalificatie 'Bestuurder van een skidder' (BK-0560-1-DBK-02) die bestaat uit de volgende competenties: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15

Deze beroepskwalificatie 'Bestuurder van bosexploitiemachines' omvat de deelkwalificatie 'Bestuurder van een forwarder' (BK-0560-1-DBK-03) die bestaat uit de volgende competenties: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16

1.5 EXTRA INFORMATIE

Bosexploitatie is het proces waarbij het hout 'geogst' wordt. Deze houtoogst is een verzameling van deelprocessen: vellen, opwerken (onttakken en doorkorten) en ruimen (uitslepen en uitrijden). Het uitvoeren van deze deelprocessen gebeurt door gespecialiseerde werkrachten en kan op verschillende manieren gebeuren. De keuze van de exploitatiemethode is erop gericht om schade aan de overblijvende bomen en de bodem zoveel mogelijk te vermijden. Het vellen en opwerken van loofbomen wordt bijna hoofdzakelijk manueel met de kettingzaag uitgevoerd door de houthakker, terwijl dit bij naaldhout steeds meer machinaal gebeurt. Het ruimen van de bomen kan gebeuren met machines of met paarden. De machines die ingezet worden in de verschillende deelprocessen van de exploitatie zijn zeer divers: gaande van een klassieke landbouwtractor (al dan niet voorzien van specifieke bosbouw hulpstukken, zoals een boslier of uitrijkar) over specifieke bosbouwtractoren zoals de skidder en de forwarder, tot erg gespecialiseerde houtoogstmachines zoals de harvester.

Een harvester is een zelfrijdende houtoogstmachine om bomen in één arbeidsgang te vellen, te ontakken, op te meten, cuberen en door te korten. Het hout wordt bewerkt met een processorkop of aggregaat op het uiteinde van een sterke kraanarm die een tiental meter reikwijdte heeft. De bestuurder zit in een beschermende cabine van waaruit hij/zij de kraan bedient en de gegevens van de boordcomputer in het oog houdt. Sensoren meten de lengte en de dikte van het hout tijdens het opwerken, waarna de meetgegevens digitaal beschikbaar zijn.

Een skidder of uitsleeptractor is een stevige bosbouwtractor die dient voor het uitslepen van boomstammen in moeilijke terreinomstandigheden. Uitslepen is het hout van de velplaats over de grond wegtrekken naar de stapelplaats. Verschillende werktuigen kunnen gemonteerd worden om het hout te slepen en te manipuleren: enkele of dubbele lier, uitsleepbord, sleeptang, bosbouwkraan, stapelinrichting ...

Een forwarder of uitrijcombinatie is een gespecialiseerde exploitatiemachine voor het uitrijden van korthout. Uitrijden is het korthout opladen, eventueel sorteren, naar de stapelplaats rijden en het daar opstapelen zodat het klaar is voor transport. De stamstukken worden met behulp van een kraan met houtgrijper in en uit een korf geladen.

[Bron: Ecopedia (12/03/2021)]

De hierboven vermelde machines worden bestuurd en bediend door een bestuurder van bosexploitiemachines.

Het besturen en bedienen van aangepaste landbouwtractoren die in andere bosbouwprocessen dan de exploitatie worden ingezet, gebeurt door een bestuurder van landbouwmachines.

1.6 SECTOREN

- Houtnijverheid (PC125 Houtnijverheid)
PSC125.01: Paritair Subcomité voor de bosontginningen
- Land- en tuinbouw, bosbouw en zeevisserij (PC146 Bosbouwbedrijf)

1.7 BETROKKEN (ARBEIDSMARKT)ACTOREN

Hoofdindieners

Landmax (Landmax)

Erkenningscomité Bosexploitatie

Natuurinvest - Inverde

WOODWIZE

Mede-indieners

Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij

Belgische Houtconfederatie

VDAB-Studiedienst

1.8 REFERENTIEKADER

Gehanteerde referentiekaders

- Competent-fiche (SERV): A110101 Land- en bosbouwmachines besturen, 25 juni 2015
- Ander BKD: BK-0210 - Bestuurder van landbouwmachines , 28 februari 2020
- Beroeps(competentie)profiel: "Conducteur d'abatteuse " van het SFMQ (Service Francophone des Métiers et des Qualifications) (te verschijnen), 19 augustus 2020
- Beroeps(competentie)profiel: "Débardeur" van het SFMQ (Service Francophone des Métiers et des Qualifications) (te verschijnen), 19 augustus 2020
- Competent 2.0 Beroepscompetentieprofiel: OP-53 Bestuurder van land- en bosbouwmachines

Relatie tot het referentiekader

De Competent-fiche A110101 'Land- en bosbouwmachines besturen' werd gebruikt als basis voor het beroepskwalificatiedossier 'Bestuurder van landbouwmachines', dat op zijn beurt als vertrekpunt diende voor het beroepskwalificatiedossier 'Bestuurder van bosexploitiemachines' gezien de gemeenschappelijkheid van de meeste basisactiviteiten. Formuleringen en activiteiten werden ofwel aangepast aan de specifieke context van bosexploitatie ofwel geschrapt en vervangen door deze eigen aan de bosexploitatie. Op deze manier werden de specifieke activiteiten 'Afvoeren, stapelen en opslaan van hout' en 'Takken afzagen en boomstammen doorzagen' uit de Competent-fiche A110101 'Land- en bosbouwmachines besturen' verwerkt in dit dossier.

De invulling van dit dossier werd afgetoetst aan de beroepsprofielen "Conducteur d'abatteuse" en "Débardeur" van het SFMQ.

2. Competenties

2.1 OPSOMMING COMPETENTIES

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
1. Werkt in teamverband				
• Begrijpt de instructies en de uitvoering van de opdracht	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van communicatietechnieken • Kennis van vakterminologie • Kennis van mondeling en schriftelijk rapporteren
• Overlegt over de voorbereiding, uitvoering en afwerking van de opdracht	✓			
• Communiqueert effectief en efficiënt	✓			
• Volgt aanwijzingen van verantwoordelijken op	✓			
• Werkt efficiënt samen met collega's	✓			
• Communiqueert gepast intern en extern (collega, opdrachtgever/verantwoordelijke ...)	✓			
• Rapporteert over de opdracht aan de opdrachtgever/verantwoordelijke	✓			
• Rapporteert eventuele afwijkingen of problemen aan de opdrachtgever/verantwoordelijke		✓		
• Past zich flexibel aan veranderende werkomstandigheden aan	✓			
2. Bouwt eigen deskundigheid op				
• Meldt de nood aan opleiding aan de opdrachtgever/verantwoordelijke		✓		<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van het opleidingsaanbod • Kennis van vakterminologie
• Leert het gebruik van (nieuwe) bedrijfseigen machines en uitrusting	✓			
• Leert (nieuwe) bedrijfseigen procedures kennen en past ze toe	✓			
• Past de nieuwe ervaringen in de dagelijkse	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
werksituatie toe				
3. Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn				
• Werkt ergonomisch	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van EHBO in afgelegen werkomstandigheden • Basiskennis van ergonomische technieken • Basiskennis van richtlijnen voor het sorteren van afval • Basiskennis van wet- en regelgeving i.f.v. uit te voeren taken • Kennis van vakterminologie • Kennis van veiligheidspictogrammen • Kennis van veiligheids- en milieuvoorschriften • Kennis van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen • Kennis van signalisatie en markering van bosexploitatiewerkzaamheden • Kennis van risico's met betrekking tot de werkzaamheden
• Werkt kostenbewust	✓			
• Werkt ecologisch	✓			
• Werkt volgens de instructies en/of procedures betreffende de veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften	✓			
• Vermijdt risico's voor zichzelf en derden	✓			
• Gebruikt de persoonlijke beschermingsmiddelen op een correcte manier	✓			
• Houdt rekening met voertuigbewegingen op het terrein	✓			
• Meldt ongevallen onmiddellijk		✓		
• Sorteert afval volgens de richtlijnen	✓			
4. Communiceert intern en extern				
• Gebruikt communicatiemiddelen (CB*, GSM, ...) op correcte manier	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van communicatietechnieken • Basiskennis van het gebruik van communicatiemiddelen • Basiskennis van het gebruik van een boordcomputer • Basiskennis van (werk)documenten i.f.v. uit te voeren taken
• Gebruikt de boordcomputer op correcte manier	✓			
• Registreert en/of rapporteert over de eigen werkzaamheden	✓			
• Communiceert met het bedrijf/collega's	✓			
• Communiceert op een (klant)vriendelijke manier met derden	✓			
• Past zijn communicatie aan de situatie aan	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> • Communiceert effectief en efficiënt 	✓			
* CB: Citizens' Band: een radio waarmee ontvangen en uitgezonden kan worden op een wettelijk bepaalde radiofrequentie				
5. Treedt op bij ongevallen				
<ul style="list-style-type: none"> • Schat de situatie in 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van EHBO in afgelegen werkomstandigheden • Basiskennis van het gebruik van brandbestrijdingsmiddelen
<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomt erger 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Roept de hulpdiensten correct op en informeert ze (plaats, toestand, ...) 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Biedt eerste hulp 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt brandbestrijdingsmiddelen 		✓		
6. Voert periodieke controles en basisonderhoud uit				
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert de machine voor ingebruikname 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van toegepaste mechanica • Basiskennis van hydraulica voor voertuigen • Basiskennis van pneumatica voor voertuigen • Basiskennis van elektriciteit voor voertuigen • Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploatiemachine • Basiskennis van informatiebronnen (handleidingen, technische fiches ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert de veiligheidsvoorzieningen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert de elektrische uitrusting 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert de wielen/banden/rupsen en vering 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert luchtdruk en vloeistofpeilen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert op algemene slijtage 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleert defecten 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Voert basisonderhoud uit 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleert de nood tot specifieke controles, herstellingen en onderhoud 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Houdt de werkplaats ordelijk 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Reinigt de machine 			✓	
7. Stelt de opdracht en de plaats van de opdracht vast op basis van de planning				
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert de planning 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van kaartlezen • Basiskennis van (werk)documenten i.f.v. uit te
<ul style="list-style-type: none"> • Leest kaarten 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> Situeert een perceel in een gebied Leest de opgelegde exploitatievoorwaarden Handelt in functie van de opdracht, rekening houdend met de exploitatievoorwaarden 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓ ✓ 			<ul style="list-style-type: none"> voeren taken Kennis van exploitatievoorwaarden i.f.v. de eigen werkzaamheden
8. Bereidt de locatie en het traject voor de werkzaamheden voor				
<ul style="list-style-type: none"> Stelt de toestand van de bodem, de beperkingen en obstakels van het terrein vast Bepaalt de plaats waar de machine moet komen om het werk aan te vangen Stippelt een haalbare en efficiënte route uit naargelang de machine, de eventuele lading, de planning en de opgelegde exploitatievoorwaarden Voert preventieve maatregelen ter bescherming van derden uit, zoals het plaatsen van signalisatie Voert een last-minute risico-analyse uit voor aanvang van de werkzaamheden 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓ ✓ ✓ 			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van kenmerken van biotopen en ecosystemen Basiskennis van kenmerken van het terrein, de bodem en de grondsoorten Basiskennis van exploitatiemethodes Kennis van veiligheidspictogrammen Kennis van signalisatie en markering van bosexploitatiemachine Kennis van risico's met betrekking tot de werkzaamheden
9. Maakt de bosexploitatiemachine werkbaar				
<ul style="list-style-type: none"> Kiest een bosexploitatiemachine uit in functie van de opdracht Hangt indien nodig machines aan Controleert de aanhechting en de beveiliging van de machines Past de machine aan naargelang de toestand van de bodem, het terrein en de weersomstandigheden Stelt de machine in op basis van de werkvoorschriften en de technische bepalingen van de opdracht Controleert alle noodzakelijke onderdelen 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓ ✓ ✓ 			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploitatiemachine Basiskennis van kenmerken van biotopen en ecosystemen Basiskennis van kenmerken van het terrein, de bodem en de grondsoorten Basiskennis van exploitatiemethodes Basiskennis van wielen/banden/rupsen in relatie tot terrein, bodem, gewicht en rijsnelheden Kennis van de eigenschappen van

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
van de machine				de bosexploitiatiemachine <ul style="list-style-type: none"> • Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploitiatiemachine
• Controleert of het voertuig startklaar is	✓			
• Neemt corrigerende maatregelen indien nodig		✓		
• Start de bosexploitiatiemachine			✓	
• Rijdt de bosexploitiatiemachine naar het startpunt van de werkzaamheden			✓	
10. Ziet toe op veiligheid, gezondheid en milieu bij het besturen van bosexploitiatiemachines				
• Vermijdt fysieke risico's (checken of de afscherming van de draaiende onderdelen aan de machine intact is, sluiten van de cabine tegen o.a. geluidshinder,...)	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van ergonomische technieken • Basiskennis van kenmerken van biotopen en ecosystemen • Basiskennis van de effecten van vermoeidheid en stress, alcohol, medicijnen of andere stoffen die het gedrag kunnen beïnvloeden • Basiskennis van wielen/banden/rupsen in relatie tot terrein, bodem, gewicht en rijsnelheden • Kennis van de kenmerken van de krachtoverbrenging met het oog op een optimaal gebruik • Kennis van veiligheids- en milieuvoorschriften • Kennis van de eigenschappen van de bosexploitiatiemachine • Kennis van risico's met betrekking tot de werkzaamheden
• Vermijdt de risico's als gevolg van ongezonde voeding, alcohol, drugs, stress en vermoeidheid op het veilig gebruik	✓			
• Zorgt bij gebruik van last- en laadarmen voor een stabiele stand van het voertuig	✓			
• Houdt rekening met de mogelijke impact van de werkzaamheden op het milieu	✓			
11. Houdt bij inzetten van de machines rekening met de weers-, bodem- en terreinomstandigheden				
• Schat in of de activiteiten uitvoerbaar en/of wenselijk zijn op het geplande moment op basis van de weers-, bodem- en terreinomstandigheden	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van weersinvloeden op de activiteiten • Basiskennis van kenmerken van het terrein, de bodem en de grondsoorten • Basiskennis van wet- en
• Meldt problemen met het uitvoeren van de		✓		

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
activiteiten als gevolg van de weers-, bodem- en terreinomstandigheden aan de opdrachtgever/verantwoordelijke				regelgeving i.f.v. uit te voeren taken
<ul style="list-style-type: none"> Houdt rekening met wettelijke voorschriften en/of exploitatievoorwaarden 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van wielen/banden/rupsen in relatie tot terrein, bodem, gewicht en rijsnelheden Kennis van de kenmerken van de krachtoverbrenging met het oog op een optimaal gebruik Kennis van exploitatievoorwaarden i.f.v. de eigen werkzaamheden
12. Rondt de werkzaamheden uitgevoerd met de bosexploitiemachine af				
<ul style="list-style-type: none"> Parkeert de bosexploitiemachine 			✓	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van exploitatievoorwaarden i.f.v. de eigen werkzaamheden Kennis van de eigenschappen van de bosexploitiemachine Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploitiemachine
<ul style="list-style-type: none"> Zet de bosexploitiemachine stop en schakelt de besturing uit 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Laat de bosexploitiemachine veilig achter of maakt ze klaar voor de terugweg 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Laat de werkplek achter zoals opgelegd in de exploitatievoorwaarden 			✓	
13. Brengt verslag uit over eigen werkzaamheden				
<ul style="list-style-type: none"> Vult opvolgdocumenten in 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van functionele rekenvaardigheden Basiskennis van (werk)documenten i.f.v. uit te voeren taken Kennis van veiligheids- en milieuvoorschriften Kennis van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen Kennis van mondeling en schriftelijk rapporteren Kennis van registratie van de gegevens m.b.t. de eigen werkzaamheden en
<ul style="list-style-type: none"> Rapporteert mondeling over de voortgang van de uitgevoerde opdrachten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Brengt de verantwoordelijke op de hoogte bij iedere werksituatie die een gevaar kan vormen voor de veiligheid 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> Meldt defecten die zelf niet kunnen opgelost worden 		✓		

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
verantwoordelijkheid				
14. Oogst hout met een harvester				
<ul style="list-style-type: none"> • Stelt de boordcomputer in (kalibratie, sortimentering ...) 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploitiemachine • Basiskennis van functionele rekenvaardigheden • Basiskennis van het gebruik van een boordcomputer • Basiskennis van meetmethoden en -middelen • Basiskennis van courante boomsoorten • Kennis van signalisatie en markering van bosexploitiemachines • Kennis van de eigenschappen van de bosexploitiemachine • Kennis van veltechnieken • Kennis van onttak- en doorkorttechnieken • Kennis van houtsortimentering • Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploitiemachine
<ul style="list-style-type: none"> • Verifieert de merktekens op de te vellen bomen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurt en bedient de harvester 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Bepaalt de velrichting van de bomen rekening houdend met veiligheidsaspecten, terreinomstandigheden en de ruimingswerken die volgen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Velt gemarkeerde bomen volgens de velrichting en werkt ze op 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Sorteert de houtsortimenten 	✓			
15. Slaat geveld hout uit met een skidder				
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurt en bedient de skidder 			✓	<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploitiemachine • Basiskennis van courante boomsoorten • Kennis van de eigenschappen van de bosexploitiemachine • Kennis van het gebruik van gereedschappen en hulpmiddelen bij het uitslepen (lier, katrol, riemen, kabels ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Liert indien nodig het te ruimen hout bij tot de exploitatiepiste 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Plaatst verankeringsystemen aan de boomstammen of takken (kabel, riemen, takel ...) 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Grijpt boomstammen 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Slaat boomstammen naar de stapelplaats 			✓	

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> • Stapelt boomstammen, rekening houdend met de laad- en transportwerkzaamheden die volgen 			✓	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van sleeptechnieken • Kennis van verankerstechnieken • Kennis van stapeltechnieken • Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploatiemachine
16. Rijdt hout uit met een forwarder				
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurt en bedient de forwarder 			✓	<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploatiemachine • Basiskennis van courante boomsoorten • Kennis van de eigenschappen van de bosexploatiemachine • Kennis van houtsortimentering • Kennis van stapeltechnieken • Kennis van laadtechnieken • Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploatiemachine
<ul style="list-style-type: none"> • Laadt het hout op m.b.v. de grijper, rekening houdend met de houtsortimentering 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Rijdt het hout naar de stapelplaats 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Lost het hout op de stapelplaats 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Stapelt het hout, rekening houdend met de laad- en transportwerkzaamheden die volgen 			✓	

2.2 BESCHRIJVING COMPETENTIES ADHV DE DESCRIPTORELEMENTEN

Kennis

- Basiskennis van het opleidingsaanbod
- Basiskennis van communicatietechnieken
- Basiskennis van EHBO in afgelegen werkomstandigheden
- Basiskennis van ergonomische technieken
- Basiskennis van richtlijnen voor het sorteren van afval
- Basiskennis van toegepaste mechanica
- Basiskennis van hydraulica voor voertuigen
- Basiskennis van pneumatica voor voertuigen
- Basiskennis van elektriciteit voor voertuigen
- Basiskennis van de technische onderdelen van de bosexploatiemachine

- Basiskennis van functionele rekenvaardigheden
- Basiskennis van kenmerken van biotopen en ecosystemen
- Basiskennis van weersinvloeden op de activiteiten
- Basiskennis van de effecten van vermoeidheid en stress, alcohol, medicijnen of andere stoffen die het gedrag kunnen beïnvloeden
- Basiskennis van het gebruik van communicatiemiddelen
- Basiskennis van het gebruik van een boordcomputer
- Basiskennis van het gebruik van brandbestrijdingsmiddelen
- Basiskennis van kaartlezen
- Basiskennis van (werk)documenten i.f.v. uit te voeren taken
- Basiskennis van meetmethoden en -middelen
- Basiskennis van informatiebronnen (handleidingen, technische fiches ...)
- Basiskennis van kenmerken van het terrein, de bodem en de grondsoorten
- Basiskennis van exploitatiemethodes
- Basiskennis van wet- en regelgeving i.f.v. uit te voeren taken
- Basiskennis van wielen/banden/rupsen in relatie tot terrein, bodem, gewicht en rijsnelheden
- Basiskennis van courante boomsoorten

- Kennis van vakterminologie
- Kennis van de kenmerken van de krachtoverbrenging met het oog op een optimaal gebruik
- Kennis van veiligheidspictogrammen
- Kennis van veiligheids- en milieuvoorschriften
- Kennis van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen
- Kennis van exploitatievoorwaarden i.f.v. de eigen werkzaamheden
- Kennis van signalisatie en markering van bosexploitatiewerkzaamheden
- Kennis van de eigenschappen van de bosexploitiemachine
- Kennis van mondeling en schriftelijk rapporteren
- Kennis van registratie van de gegevens m.b.t. de eigen werkzaamheden en verantwoordelijkheid
- Kennis van veltechnieken
- Kennis van onttak- en doorkorttechnieken
- Kennis van houtsortimentering
- Kennis van het gebruik van gereedschappen en hulpmiddelen bij het uitslepen (lier, katrol, riemen, kabels ...)
- Kennis van sleeptechnieken
- Kennis van verankeringsstechnieken
- Kennis van stapelstechnieken
- Kennis van risico's met betrekking tot de werkzaamheden
- Kennis van laadstechnieken

- Grondige kennis van de bedienings- en besturingsmechanismen van de bosexploitiemachine

Cognitieve vaardigheden

- Begrijpt de instructies en de uitvoering van de opdracht
- Overlegt over de voorbereiding, uitvoering en afwerking van de opdracht

- Communiceert effectief en efficiënt
- Volgt aanwijzingen van verantwoordelijken op
- Werkt efficiënt samen met collega's
- Communiceert gepast intern en extern (collega, opdrachtgever/verantwoordelijke ...)
- Rapporteert over de opdracht aan de opdrachtgever/verantwoordelijke
- Past zich flexibel aan veranderende werkomstandigheden aan
- Leert het gebruik van (nieuwe) bedrijfseigen machines en uitrusting
- Leert (nieuwe) bedrijfseigen procedures kennen en past ze toe
- Past de nieuwe ervaringen in de dagelijkse werksituatie toe
- Werkt ergonomisch
- Werkt kostenbewust
- Werkt ecologisch
- Werkt volgens de instructies en/of procedures betreffende de veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
- Vermijdt risico's voor zichzelf en derden
- Gebruikt de persoonlijke beschermingsmiddelen op een correcte manier
- Houdt rekening met voertuigbewegingen op het terrein
- Sorteert afval volgens de richtlijnen
- Gebruikt communicatiemiddelen (CB*, GSM, ...) op correcte manier
- Gebruikt de boordcomputer op correcte manier
- Registreert en/of rapporteert over de eigen werkzaamheden
- Communiceert met het bedrijf/collega's
- Communiceert op een (klant)vriendelijke manier met derden
- Past zijn communicatie aan de situatie aan
- Communiceert effectief en efficiënt
- Schat de situatie in
- Voorkomt erger
- Controleert de machine voor ingebruikname
- Controleert de veiligheidsvoorzieningen
- Controleert de elektrische uitrusting
- Controleert de wielen/banden/rupsen en vering
- Controleert luchtdruk en vloeistofpeilen
- Controleert op algemene slijtage
- Controleert de planning
- Leest kaarten
- Situeert een perceel in een gebied
- Leest de opgelegde exploitatievoorwaarden
- Handelt in functie van de opdracht, rekening houdend met de exploitatievoorwaarden
- Stelt de toestand van de bodem, de beperkingen en obstakels van het terrein vast
- Bepaalt de plaats waar de machine moet komen om het werk aan te vangen
- Stippelt een haalbare en efficiënte route uit naargelang de machine, de eventuele lading, de planning en de opgelegde exploitatievoorwaarden
- Voert een last-minute risico-analyse uit voor aanvang van de werkzaamheden
- Kiest een bosexploatiemachine uit in functie van de opdracht
- Controleert de aanhechting en de beveiliging van de machines
- Stelt de machine in op basis van de werkvoorschriften en de technische bepalingen van de opdracht
- Controleert alle noodzakelijke onderdelen van de machine
- Controleert of het voertuig startklaar is

- Vermijdt fysieke risico's (checken of de afscherming van de draaiende onderdelen aan de machine intact is, sluiten van de cabine tegen o.a. geluidshinder,...)
- Vermijdt de risico's als gevolg van ongezonde voeding, alcohol, drugs, stress en vermoeidheid op het veilig gebruik
- Zorgt bij gebruik van last- en laadarmen voor een stabiele stand van het voertuig
- Houdt rekening met de mogelijke impact van de werkzaamheden op het milieu
- Schat in of de activiteiten uitvoerbaar en/of wenselijk zijn op het geplande moment op basis van de weers-, bodem- en terreinomstandigheden
- Houdt rekening met wettelijke voorschriften en/of exploitatievoorwaarden
- Laat de bosexploitiemachine veilig achter of maakt ze klaar voor de terugweg
- Vult opvolgdocumenten in
- Rapporteert mondeling over de voortgang van de uitgevoerde opdrachten
- Stelt de boordcomputer in (kalibratie, sortimentering ...)
- Verifieert de merktekens op de te vellen bomen
- Bepaalt de velrichting van de bomen rekening houdend met veiligheidsaspecten, terreinomstandigheden en de ruimsworks die volgen
- Sorteert de houtsortimenten

Probleemoplossende vaardigheden

- Rapporteert eventuele afwijkingen of problemen aan de opdrachtgever/verantwoordelijke
- Meldt de nood aan opleiding aan de opdrachtgever/verantwoordelijke
- Meldt ongevallen onmiddellijk
- Roept de hulpdiensten correct op en informeert ze (plaats, toestand,)
- Biedt eerste hulp
- Gebruikt brandbestrijdingsmiddelen
- Signaleert defecten
- Signaleert de nood tot specifieke controles, herstellingen en onderhoud
- Neemt corrigerende maatregelen indien nodig
- Meldt problemen met het uitvoeren van de activiteiten als gevolg van de weers-, bodem- en terreinomstandigheden aan de opdrachtgever/verantwoordelijke
- Brengt de verantwoordelijke op de hoogte bij iedere werksituatie die een gevaar kan vormen voor de veiligheid
- Meldt defecten die zelf niet kunnen opgelost worden

Motorische vaardigheden

- Voert basisonderhoud uit
- Houdt de werkplaats ordelijk
- Reinigt de machine
- Voert preventieve maatregelen ter bescherming van derden uit, zoals het plaatsen van signalisatie
- Hangt indien nodig machines aan
- Past de machine aan naargelang de toestand van de bodem, het terrein en de weersomstandigheden
- Start de bosexploitiemachine
- Rijdt de bosexploitiemachine naar het startpunt van de werkzaamheden

- Parkeert de bosexploitiemachine
- Zet de bosexploitiemachine stop en schakelt de besturing uit
- Laat de werkplek achter zoals opgelegd in de exploitatievoorwaarden
- Bestuurt en bedient de harvester
- Velt gemarkeerde bomen volgens de velrichting en werkt ze op
- Bestuurt en bedient de skidder
- Liert indien nodig het te ruimen hout bij tot de exploitatiepiste
- Plaatst verankeringsystemen aan de boomstammen of takken (kabel, riemen, takel ...)
- Grijpt boomstammen
- Sleept boomstammen naar de stapelplaats
- Stapelt boomstammen, rekening houdend met de laad- en transportwerkzaamheden die volgen
- Bestuurt en bedient de forwarder
- Laadt het hout op m.b.v. de grijper, rekening houdend met de houtsortimentering
- Rijdt het hout naar de stapelplaats
- Lost het hout op de stapelplaats
- Stapelt het hout, rekening houdend met de laad- en transportwerkzaamheden die volgen

Omgevingscontext

- De bestuurder van bosexploitiemachines werkt volgens de instructies en de werkopdrachten van de opdrachtgever/verantwoordelijke.
- De bestuurder van bosexploitiemachines werkt in bossen met verschillende terreinomstandigheden en beplantingen.
- De bestuurder van bosexploitiemachines voert de werkzaamheden over het algemeen alleen uit. Hij/zij vormt echter slechts één schakel in het hele exploitatieproces dat in teamverband wordt uitgevoerd.
- De uitoefening van het beroep is onderhevig aan activiteitspieken omwille van o.a. broedseizoen, kwaliteitsaspecten, periodes van hoog recreatief gebruik van het bos ...
- Veranderende weersomstandigheden hebben een invloed op de werkdagen en vereisen een zekere flexibiliteit in de organisatie. In sommige weersomstandigheden kunnen de werkzaamheden niet starten of moeten ze worden onderbroken.
- De werkzaamheden zijn deels routinematig of repeterend van aard: tijdens bepaalde periodes moeten dezelfde specifieke activiteiten uitgevoerd worden gedurende meerdere dagen en/of weken na elkaar.
- Het beroep kan werken in het weekend en op feestdagen inhouden.
- De bestuurder van bosexploitiemachines werkt de taken af binnen de vooropgestelde tijd en volgens de planning.
- De beroepsbeoefenaar werkt voornamelijk zittend in de cabine. Bij het manoeuvreren van een skidder met kabel moet hij/zij vaker uit de cabine komen. Het beroep kan ook het hanteren van lasten inhouden.
- De bestuurder van bosexploitiemachines kan blootgesteld worden aan lawaai.
- De sector kent veel reglementeringen, normen en aanbevelingen inzake kwaliteit, veiligheid, welzijn en milieu.

Handelingscontext

- De bestuurder van bosexploatiemachines heeft aandacht voor en houdt voortdurend rekening met de veiligheid, klanten en/of publiek, milieu en natuur.
- Om deelprocessen en acties op elkaar af te stemmen en ieders veiligheid te waarborgen, communiceert de beroepsbeoefenaar met de verschillende betrokkenen op het exploitatieterrein.
- Het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen is vereist en kan verschillen naargelang de aard van de uitgevoerde activiteiten.
- De bestuurder van bosexploatiemachines werkt met grote en dure machines. Hij /zij doet dit op een correcte en veilige manier om enerzijds risico's voor zichzelf en anderen en anderzijds beschadiging van machines en omgeving te vermijden.
- Het bijblijven met de (technologische) ontwikkelingen binnen de sector vergt leergierigheid en het volgen van (verplichte) opleidingen.
- De beroepsbeoefenaar draagt bij aan het goede imago van het bedrijf door de kwaliteit van het uitgevoerde werk en een positieve en correcte houding tegenover klanten en collega's.

Autonomie

Is zelfstandig in

- het voorbereiden en uitvoeren van de werkzaamheden verbonden aan de ontvangen opdracht
- het gebruiken van machines en materieel
- het uitvoeren van periodieke controles en basisonderhoud van de machine
- datgene wat binnen zijn/haar opdracht en competentie ligt te veranderen en aan te passen indien nodig

Is gebonden aan

- de werkopdracht, de planning en de instructies van de opdrachtgever/verantwoordelijke
- de opgelegde exploitatievoorwaarden
- de van toepassing zijnde wet- en regelgeving

Doet beroep op

- de opdrachtgever/verantwoordelijke voor het ontvangen van de opdracht en voor het melden van problemen die buiten zijn/haar verantwoordelijkheid liggen
- andere betrokkenen in het exploitatieproces

Verantwoordelijkheid

- Werkt in teamverband
- Bouwt eigen deskundigheid op
- Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn
- Communiceert intern en extern
- Treedt op bij ongevallen
- Voert periodieke controles en basisonderhoud uit
- Stelt de opdracht en de plaats van de opdracht vast op basis van de planning
- Bereidt de locatie en het traject voor de werkzaamheden voor
- Maakt de bosexploatiemachine werkklaar
- Ziet toe op veiligheid, gezondheid en milieu bij het besturen van bosexploatiemachines

- Houdt bij inzetten van de machines rekening met de weers-, bodem- en terreinomstandigheden
- Rondt de werkzaamheden uitgevoerd met de bosexploitiemachine af
- Brengt verslag uit over eigen werkzaamheden
- Oogst hout met een harvester
- Sleeps gevelde bomen uit met een skidder
- Rijdt hout uit met een forwarder

2.3 ATTESTEN EN VOORWAARDEN

Wettelijke attesten en voorwaarden

Er zijn geen wettelijke attesten of voorwaarden verplicht.

Bijkomende attesten

Voor het uitoefenen van bepaalde werkzaamheden en/of in bepaalde contexten kunnen bepaalde attesten en/of certificaten nodig of wenselijk zijn:

- Rijbewijs C + E zoals bepaald in KB van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs
- Rijbewijs G zoals bepaald in KB van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs
- Attesten in het kader van de Vlaamse Erkenningsregeling zoals bepaald in BVR van 8 november 2002 houdende de erkenning van kopers en exploitanten van hout (en wijzigingen)

3. Arbeidsmarktrelevantie / maatschappelijke relevantie

3.1 ARBEIDSMARKTRELEVANTIE

Tewerkstelling

Er zijn geen gedetailleerde cijfers beschikbaar over de tewerkstelling van bestuurders van bosexploitiemachines in Vlaanderen.

Onderstaande gegevens zijn afkomstig uit Panorabois 2019. In deze tweejaarlijkse publicatie stelt l'Office Économique Wallon du Bois een nieuwe sociaal-economische inventaris op in cijfers en diagrammen van de houtindustrie in Wallonië. Er wordt echter ook over de grenzen heen gekeken. Deze publicatie verzamelt alle informatie uit openbare bronnen, studies, sectorale beroepsorganisaties, promotie-instellingen, houtexperts, enz.

Aantal bedrijven in bosbouw en bosexploitatie in Vlaanderen per provincie, 2018

Catégories d'activité	Anvers	Brabant flamand	Flandre occidentale	Flandre orientale	Limbourg	Flandre
Sylviculture et exploitation forestière	116	106	43	121	88	474

Aantal werknemers in bosbouw en bosexploitatie in Vlaanderen per provincie, 2018

Catégories d'activité	Anvers	Brabant flamand	Flandre occidentale	Flandre orientale	Limbourg	Flandre
Sylviculture et exploitation forestière	54	19	32	58	69	232

Evolutie van het aantal werknemers in bosbouw en bosexploitatie in Vlaanderen

Catégories d'activité	2012	2014	2016	2018
Sylviculture et exploitation forestière	185	201	218	232

Evolutie van het aantal zelfstandigen in bosexploitatie in Vlaanderen

Codes INASTI	Catégories d'activité	2011	2013	2015	2017
105	Exploitation de forêts	257	264	284	312

Vacatures

Onderstaande gegevens werden bij VDAB opgevraagd voor LA3880 Bestuurder van land- en bosbouwmachines. Hieronder vallen echter zowel "bestuurders van landbouwmachines" als "bestuurders van bosexploitiemachines", waarbij de laatste heel zwaar in de minderheid zijn.

Verder schat de sector in dat ongeveer 50% van de vacatures voor bestuurders van bosexploitiemachines gekend is via de VDAB, de rest verloopt via andere kanalen.

1. Aantal vacatures (in het 'normaal economisch circuit zonder uitzendopdrachten' en indien beschikbaar het aantal vacatures voor uitzendopdrachten) en aandeel in de sector

i. Spreiding over de betrokken sectoren

LA3880 Bestuurder van land- en bosbouwmachines		Antwerpen	Mechelen	Turnhout	Brussel HG	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Westhoek	Aalst-Oudenaarde	Gent	Sint-Niklaas- Dendermonde	Limburg-Oost	Limburg-West	Buiten Vlaanderen	Totaal	Openstaande vacatures	
NEC zonder Uitzendopdrachten rechtstreeks aan VDAB gemeld	01. Primaire sector		2	2		2			4	4	2	6	7	1			30	15	
	13. Bouw	2	0	0					3			5	2	0			12	3	
	14. Groot- en kleinhandel												1				1		
	15. Transport, logistiek en post		1	1			1	1	0								4		
	22. Ontspanning, cultuur en sport			2														2	
	23. Openbare besturen																1	1	
	TOTAAL	2	5	3		2	1	1	7	4	2	11	10	1		1	50	18	
Uitzendopdrachten	20. Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	4	9	12		2	1	9	21	34	30	49	10	10	14	0	205	15	
	TOTAAL	4	9	12		2	1	9	21	34	30	49	10	10	14	0	205	15	
NEC zonder Uitzendopdrachten via wervings- en selectiekantoren	20. Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	6						24	81	1		23	6	2	1		144	6	
	TOTAAL	6						24	81	1		23	6	2	1		144	6	
TOTAAL		12	14	15		4	2	34	109	39	32	83	26	13	15	1	399	39	

ii. **Aantal openstaande vacatures (aantal, spreiding, evolutie)**

- Openstaande vacatures (aantal, evolutie) in december

Jaartal	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
NEC zonder uitzendopdr rechtstr aan VDAB gemeld	14	7	5	10	13	22	18
Uitzendopdrachten	20	6	11	17	18	34	15
NEC zonder Uitzendopdr via wervings- en selectiekantoren		2		2		3	6
TOTAAL	34	15	16	29	31	59	39

- Openstaande vacatures (aantal, spreiding)

Regio	Antwerpen	Mechelen	Turnhout	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Westhoek	Aalst-Oudenaarde	Gent	Sint-Niklaas-Dendermonde	Limburg-Oost	Limburg-West	TOTAAL
NEC zonder uitzendopdr rechtstr aan VDAB gemeld	1	1	1		3	2		2	7	1		18
Uitzendopdrachten	1	2			1	1	1	2	2	2	3	15
NEC zonder Uitzendopdr via wervings- en selectiekantoren				1	2			1	1		1	6
TOTAAL	2	3	1	1	6	3	1	5	10	3	4	39

II. Evolutie van het aantal vacatures (in de tijd)

Jaartal	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
NEC zonder uitzendopdr rechtstr aan VDAB gemeld	47	38	28	44	64	89	50
Uitzendopdrachten	101	106	81	165	153	392	205
NEC zonder Uitzendopdr via wervings- en selectiekantoren	1	6	3	9	12	852	144
TOTAAL	149	150	112	218	229	1333	399

III. Spreiding van het aantal vacatures per provincie en/of regio

Regio	Antwerpen	Mechelen	Turnhout	Brussel HG	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Westhoek	Aalst-Oudenaarde	Gent	Sint-Niklaas-Dendermonde	Limburg-Oost	Limburg-West	Buiten Vlaanderen	Totaal
NEC zonder uitzendopdr rechtstr aan VDAB gemeld	2	5	3		2	1	1	7	4	2	11	10	1		1	50
Uitzendopdrachten	4	9	12		2	1	9	21	34	30	49	10	10	14	0	205
NEC zonder Uitzendopdr via wervings- en selectiekantoren	6						24	81	1		23	6	2	1		144
TOTAAL	12	14	15		4	2	34	109	39	32	83	26	13	15	1	399

IV. Aantal niet werkende werkzoekenden

LA3880 Bestuurder van land- en bosbouwmachines	Antwerpen	Mechelen	Turnhout	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kontrijk	Oostende	Aalst-Oudenaarde	Gent	Sint-Niklaas/Dendermonde	Limburg Oost	Limburg West	TOTAAL
TOTAAL	8	1	12	7	5	2	3	9	5	8	3	16	11	90

V. Knelpuntberoep i. Zo ja, duiding oorzaak (kwantitatief/kwalitatief)

Beroep	Aard knelpunt	Omschrijving
LA3880 Bestuurder van land- en bosbouwmachines	Kwalitatief	/
	Kwantitatief	/

4. Samenhang

Dit beroep kent veel gemeenschappelijke activiteiten met het beroep 'bestuurder van landbouwmachines'. De verwantschap tussen deze twee beroepen zorgt ervoor dat, mits het verwerven van bijkomende competenties, de bestuurder van bosexploatiemachines zich kan heroriënteren naar bestuurder van landbouwmachines.

Natuurbeheerder	Bosbouwer		
Medewerker natuurbeheer	Medewerker bosbouw	Bestuurder van bosexploatiemachines	Houthakker